

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1705-

Dato
24. mars 2025

**Representantforslag 109 S (2024-2025) om en mer distriktsvennlig
privatskolelov**

Jeg vil først understreke hvor viktig det er for mangfoldet i samfunnet at elever møtes på de samme skolene og i de samme klasserommene uavhengig av hva slags bakgrunn de har. Et sentralt mål for Regjeringen er derfor å styrke den offentlige fellesskolen.

Privatskoleloven åpner for godkjenning av private skoler som utgjør et reelt supplement og tydelig alternativ til den offentlige skolen. Dagens godkjenningsordning er tilnærmet lik den godkjenningsordningen som kom inn i privatskoleloven i 2007, som resultat av privatskoleforliket mellom Stoltenberg II-regjeringen og Kristelig folkeparti.

Kommentarer til forslag 1

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som sikrer muligheten til å etablere privatskoler i distriktene i fraværet av et offentlig tilbud.»

Etter privatskoleloven § 2-1 første ledd kan departementet (delegert til Utdanningsdirektoratet) godkjenne nye private skoler på ett av de godkjenningsgrunnlagene som er listet opp i bestemmelsen. Godkjenningsordningen er skjønnsmessig, og søkere har ikke rett til godkjenning selv om lovens vilkår er oppfylt. Vertskommunen eller vertsfylket har rett til å uttale seg før det gis godkjenning. Det følger av privatskoleloven § 2-1 første ledd at det ikke skal gis godkjenning dersom etableringen vil ha negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet.

Etter en lovendring med virkning fra 1. august 2023, skal uttalelsen fra vertskommunen eller vertsfylket tillegges *vesentlig vekt* i søknadsbehandlingen. Denne lovendringen, som var en oppfølging av punktet i Hurdalsplattformen om å *«[...] styrkje lokale folkevalde si mogleighet*

til å seie nei til nye privatskular og utvidingar» ble vedtatt etter forslag fra regjeringen Støre. Det følger av Prop. 80 L (2022-2023) punkt 3.5.1 at lovendringen vil innebære en styrking av lokaldemokratiet: «Hensynet til forutsigbarhet og planlegging, dimensjonering og organisering av det offentlige skoletilbudet tilsier [...] at vertskommunen og vertsfylket bør ha større innflytelse i saker som gjelder godkjenning etter privatskolelova enn det som følger av dagens lovbestemmelse. Departementets forslag er ment å ivareta dette ved at det skal legges vesentlig vekt på vertskommunens og vertsfylkets uttalelse.»

Vertskommunen eller vertsfylket har likevel ingen vetorett. I *særlige tilfeller* kan det etter en konkret vurdering gis godkjenning selv om dette ikke støttes av vertskommunen eller vertsfylket. Dette kan for eksempel være aktuelt om distriktspolitiske hensyn tilsier at skolen bør få godkjenning. Barns interesser skal vektlegges som et grunnleggende hensyn. Ved vurderingen av om det foreligger slike distriktspolitiske hensyn, vil det ut fra hensynet til barnets beste være relevant å legge vekt på blant annet nærhet til opplæringstilbud tilsvarende det grunnlaget det søkes om godkjenning på. I vurderingen av barnets beste er det også relevant å se hen til hvilke konsekvenser en godkjenning vil kunne for barna i kommunen i stort. Om det foreligger et særlig tilfelle, vil bero på en konkret vurdering som må foretas av Utdanningsdirektoratet som godkjenningsmyndighet, og eventuelt departementet som klageinstans. Jeg viser til Prop. 80 L (2022–2023) punkt 6.1 for nærmere omtale av dette.

Dagens godkjenningsordning innebærer at det må gjøres en avveining mellom hensynet til muligheten for å etablere og drive privatskoler på den ene siden, og hensynet til kommunens og fylkeskommunens ansvar for det offentlige skoletilbudet på den andre siden.

Ved vurderingen av om etableringen av en privat skole vil ha negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet, skal uttalelsen fra vertskommunen eller vertsfylket tillegges vesentlig vekt. Det følger av fast forvaltningspraksis, jf. også Prop.84 L (2014-2015) punkt 5.4.8, at ikke enhver strukturmessig endring som kommunen eller fylkeskommunen må gjøre dersom en privatskole godkjennes, bør føre til at en søknad avslås. Hvilke strukturendringer en kommune eller fylkeskommune må akseptere som en konsekvens av etableringen av én eller flere private skoler, har blant annet sammenheng med hvilke budsjettmessige konsekvenser etablering av en privat skole vil ha for kommunen eller fylkeskommunen.

De private skolene finansieres direkte gjennom statstilskudd, og det blir gjort et trekk i rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene tilsvarende 80 pst. av gjennomsnittskostnaden per nye elev i privatskole (trekkordningen). Det er deretter en egen ordning som korrigerer rammetilskuddet til den enkelte kommune eller fylkeskommune for elever de har i private skoler, etter årlig fastsatte satser (korreksjonsordningen). De økonomiske konsekvensene for kommunen eller fylkeskommunen vil blant annet avhenge av hvor mye ledig kapasitet det er i de offentlige skolene, og i videregående opplæring om den private skolen som søker godkjenning vil tilby lav- eller høykostnadsprogrammer.

Jeg mener at dagens godkjenningsordning, med de endringer som er foretatt etter forslag fra denne regjeringen, legger grunnlaget for konkrete og helhetlige vurderinger av søknader om godkjenning av private skoler.

Kommentarer til forslag 2

«Stortinget ber regjeringen ved godkjenning av privatskoler med rett til statsstøtte, i større grad enn i dag vektlegge distriktpolitiske hensyn, hensyn til elever som må flytte på hybel, og elever som har lang reisevei.»

Som redegjort for under kommentarene til forslag 1, er godkjenningsordningen etter privatskoleloven skjønnsmessig. Hensynet til lokaldemokratiet ivaretas ved at det ved behandlingen av søknader skal legges vesentlig vekt på uttalelsen fra vertskommunen eller vertsfylket. I særlige tilfeller kan det etter en konkret vurdering gis godkjenning selv om dette ikke støttes av vertskommunen eller vertsfylket, for eksempel dersom distriktpolitiske hensyn tilsier at skolen bør få godkjenning.

Jeg vil også peke på at det er kommunen og fylkeskommunen som har ansvaret for opplæringen, og at det ligger innenfor det kommunale skjønnnet å fastsette skoletilbudet. Dersom Utdanningsdirektoratet eller ev. departementet i klagebehandlingen – i større grad enn hva som følger av dagens lov – skal vektlegge distriktpolitiske hensyn, hensyn til elever som må flytte på hybel og elevenes reisevei, mener jeg at dette vil innebære en vesentlig endring i ansvarsdelingen mellom stat og kommune/fylkeskommune, som vil kreve grundige utredninger.

Kommentarer til forslag 3

«Stortinget ber regjeringen sikre at Utdanningsdirektoratet prioriterer behandling av søknader om videregående skoler som skal ha opptak og oppstart høsten 2025.»

Fristen for å søke om godkjenning av private grunn- og videregående skoler er 1. februar i kalenderåret *før* ønsket oppstart, jf. forskrift til privatskoleloven § 16-1. Etter forskriften kan det i «særlige tilfelle» fastsettes andre frister. Det følger av forvaltningspraksis at dette er en snever unntaksregel.

Normal søknadsfrist skal sikre hensynet til en forsvarlig søknadsbehandling, herunder ivareta vertskommunens og vertsfylkets rett til å uttale seg og ha mulighet til å gjennomføre demokratiske prosesser i folkevalgte organer. En forsvarlig søknadsbehandling innenfor de tidsrammer som følger av regelverket vil også være det beste for elevene i fylket i stort, og for potensielle elever ved søkerskolen.

Jeg ser på denne bakgrunn det ikke som hensiktsmessig å legge opp til en generell hurtigbehandling av søknader om godkjenning av private videregående skoler for mulig oppstart høsten 2025. Eventuelle søknader om dispensasjon fra ordinær søknadsfrist etter

forskrift til privatskoleloven § 16-1 vil bli behandlet på vanlig måte av Utdanningsdirektoratet med departementet som klageinstans.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur